ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĒZEKNES TIESU NAMS

Lietas Nr.A420352316
Lietas arhīva Nr.A42-01296-17/44

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2017.gada 7.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Solvita Pujāte,

piedaloties pieteicējas akciju sabiedrības /Nosaukums A/ pārstāvjiem /pers. A/ un /pers. B/, atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts darba inspekcijas pārstāvei /pers. C/ un trešās personas /pers. D/ pārstāvei /pers. E/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc akciju sabiedrības /Nosaukums A/ pieteikuma par Valsts darba inspekcijas 2016.gada 16.novembra lēmuma Nr.2016-05-04/34(2016-05-04/90)-2016-05-05/437 grozīšanu.

Aprakstošā daļa

[1] Latgales reģionālās Valsts darba inspekcijas izveidotā komisija no 2016.gada 7.janvāra līdz 2016.gada 18.februārim izmeklēja nelaimes gadījumu darbā, kas notika 2016.gada 3.janvārī ar AS /Nosaukums A/ specializētā automobiļa vadītāju /pers. D/. 2016.gada 18.februārī sastādīts akts Nr.1/1000252016 par nelaimes gadījumu darbā (turpmāk - akts). Akta 6.3.2.punktā konstatēts, ka viens no nelaimes gadījuma cēloņiem ir neapmierinoša darba organizācija, nepietiekoša kontrole. Akta 7.2.punktā konstatēts, ka par akta 6.3.2.punktā norādīto nelaimes gadījuma cēloni ir atbildīga AS /Nosaukums A/. Akta 7.2.2.punktā konstatēts, ka /pers. F/, kurš uz nelaimes gadījuma notikuma brīdi bija norīkots par brigadieri, pieļāva to, ka /pers. D/ darba vietā atrodas un veic darba pienākumus stiprā alkohola reibumā (4,13‰). AS /Nosaukums A/ ir izstrādājusi AS /Nosaukums A/ darbinieku alkohola ietekmes pārbaudes kārtību. Kārtības II daļas Pārbaužu kārtība 1.punktā ir noteikts, ka darbinieku alkohola ietekmes pārbaudi veic terapijas māsa, darba aizsardzības vecākais speciālists, izmantojot sertificētu alkometru Alcovisor Mark X, bet nav norādīta kārtība, kurā būtu noteikta tiešā vadītāja, maiņas brigadiera vai cita nodarbinātā rīcība situācijās, kad ir aizdomas par cita nodarbinātā atrašanos alkohola reibumā darba vietā. AS /Nosaukums A/ Darba kārtības noteikumos ir noteiktas darba devēja tiesības atstādināt darbinieku, ja ir pamatotas aizdomas par darbinieka atrašanos darba vietā alkohola reibumā, bet nav noteikta tiešā vadītāja, maiņas brigadiera vai cita nodarbinātā rīcība situācijās, kad ir aizdomas par cita nodarbinātā atrašanos alkohola reibumā darba vietā. Dokumentāri netika konstatēts, ka brigadieris /pers. F/ un /pers. G/, kurš ir /pers. F/ un /pers. D/ tiešais vadītājs, būtu iepazīstināti ar Darba kārtības noteikumiem un ar AS /Nosaukums A/ darbinieku alkohola ietekmes pārbaudes kārtību.

AS /Nosaukums A/ un S.Lamņovs aktu apstrīdēja Valsts darba inspekcijas direktoram.

[2] Ar Valsts darba inspekcijas 2016.gada 16.novembra lēmumu Nr.2016-05-04/34(2016-05-04/90)-2016-05-05/437 (turpmāk - pārsūdzētais lēmums) citastarp nolemts:

1) grozīt akta 6.3.2.punktu, papildinot tekstu aiz vārdiem „nepietiekoša kontrole" ar vārdiem „iesaistot koku zaru zāģēšanā neapmācītu darbinieku.";

2) izteikt akta 7.2.punktu jaunā redakcijā: „Par nelaimes gadījuma akta 6.3.2.punktā norādīto nelaimes gadījuma cēloni ir atbildīga AS /Nosaukums A/. Iesaistot koku zaru zāģēšanā neapmācītu darbinieku, AS /Nosaukums A/ ir pārkāpusi Darba aizsardzības likuma 14.panta pirmās daļas prasības – darba devējs nodrošina, lai ikviens nodarbinātais saņemtu instruktāžu un tiktu apmācīts darba aizsardzības jomā, kas tieši attiecas uz viņa darba vietu un darba veikšanu. Šādu instruktāžu un apmācību veic, uzsākot darbu, mainoties darba raksturam un darba apstākļiem, ieviešot jaunu vai mainot iepriekšējo darba aprīkojumu un ieviešot jaunu tehnoloģiju. Nodarbināto instruktāžu un apmācību pielāgo darba vides riska pārmaiņām un periodiski atkārto.";

3) izteikt akta 7.2.2.punktu šādā redakcijā: „/pers. F/, kurš nelaimes gadījuma notikuma dienā bija norīkots par brigadieri, pieļāva, ka /pers. D/ darba vietā atrodas un veic darba pienākumus stiprā alkohola reibumā (4,32 promiles). 2015.gada 29.janvāra AS /Nosaukums A/ rīkojuma Nr.26-PN 2.4.apakšpunktā ir noteikts, ka brigadierim ir papildu pienākums operatīvi ziņot par darba disciplīnas un iekšējās kārtības noteikumu neievērošanas gadījumiem brigādē. AS /Nosaukums A/ ir izstrādājusi AS /Nosaukums A/ darbinieku alkohola ietekmes pārbaudes kārtību (turpmāk – Alkohola ietekmes pārbaudes kārtība). Alkohola ietekmes pārbaudes kārtības II daļas „Pārbaužu kārtība" 1.punktā ir noteikts, ka darbinieku alkohola ietekmes pārbaudi veic terapijas māsa, darba aizsardzības vecākais speciālists, izmantojot sertificētu alkometru Alcovisor Mark X. Kārtībā nav noteikta tiešā vadītāja, maiņas brigadiera vai cita nodarbinātā rīcība situācijās, kad ir aizdomas par cita nodarbinātā atrašanos darba vietā alkohola reibuma stāvoklī. Dokumentāri netika konstatēts, ka brigadieris /pers. F/ un tehniķis /pers. G/, kurš ir /pers. F/ un /pers. D/ tiešais vadītājs, būtu iepazīstināti ar Darba kārtības noteikumiem un Alkohola ietekmes pārbaudes kārtību. AS /Nosaukums A/ nav veikusi pietiekamu Darba kārtības noteikumu izpildes kontroli, pieļaujot, ka darbinieks alkohola reibumā veic darba pienākumus."

Lēmumā norādīts šāds pamatojums.

[2.1] Akta 7.2.1.punktā ir pamatoti noteikta AS /Nosaukums A/ atbildība par to, ka /pers. D/ nav atstādināts no darba pienākumu veikšanas atbilstoši Darba likuma 58.panta trešajai daļai un Darba kārtības noteikumu 4.10.punktam, jo bijis alkohola reibuma stāvoklī. Līdz ar to akta 7.2.2.punktā ir pamatoti norādīts, ka brigadieris /pers. F/ pieļāva, ka /pers. D/ atrodas darba vietā un veic darba pienākumus alkohola reibuma stāvoklī. No lietas materiālos esošā 2015.gada 29.janvāra AS /Nosaukums A/ rīkojuma Nr.26 - PN 2.4.apakšpunkta konstatējams, ka brigadierim ir papildu pienākums operatīvi ziņot par darba disciplīnas un iekšējās kārtības noteikumu neievērošanas gadījumiem brigādē. Līdz ar to akta 7.2.2.punktā pamatoti noteikts, ka AS /Nosaukums A/ iekšējos normatīvajos aktos nav noteikta darbinieku rīcība gadījumos, ja rodas aizdomas par cita nodarbinātā atrašanos alkohola reibuma stāvoklī. Nav noteikts, kas tieši tiešajam vadītājam, maiņas brigadierim vai citam nodarbinātajam jādara, ja rodas aizdomas par cita nodarbinātā atrašanos alkohola reibuma stāvoklī. Ņemot vērā minēto, akta 7.2.2.punkts ir grozāms un izsakāms jaunā redakcijā.

[2.2] No /pers. D/ darba līguma izriet, ka viņam varēja uzdot veikt ne tikai specializētā automobiļa vadītāja pienākums, bet arī citus darbus. Lai /pers. D/ varētu uzdot veikt koka zaru zāģēšanu, viņš šā darba veikšanai bija attiecīgi jāapmāca. /pers. D/ nebija apmācīts veikt darbus, kas tika veikti nelaimes gadījuma brīdī. Darba aizsardzības likuma 14.panta pirmā daļa noteic, ka darba devējs nodrošina, lai ikviens nodarbinātais saņemtu instruktāžu un tiktu apmācīts darba aizsardzības jomā, kas tieši attiecas uz viņa darba vietu un darba veikšanu. Šādu instruktāžu un apmācību veic, uzsākot darbu, mainoties darba raksturam vai darba apstākļiem, ieviešot jaunu vai mainot iepriekšējo darba aprīkojumu un ieviešot jaunu tehnoloģiju. Nodarbināto instruktāžu un apmācību pielāgo darba vides riska pārmaiņām un periodiski atkārto.

Līdz ar to secināms, ka AS /Nosaukums A/, pieļaujot, ka koku zāģēšanas darbus veic šādam darbam neapmācīts darbinieks, nav apmierinoši organizējusi darbu un veikusi nepietiekamu darbinieku kontroli. Ņemot vērā minēto, ir veicami grozījumi akta 6.3.2.punktā, papildinot tekstu aiz vārdiem „nepietiekoša kontrole" ar vārdiem „ļesaistot koku zaru nozāģēšanā neapmācītu darbinieku", kā arī akta 7.2.punkts izsakāms jaunā redakcijā.

[3] Pieteicēja AS /Nosaukums A/ iesniedza Administratīvajā rajona tiesā pieteikumu, kurā lūdza grozīt pārsūdzēto lēmumu, izsakot akta 6.3.2.punktu šādā redakcijā: „Nepietiekama darbinieku kontrole uzņēmumā", svītrojot akta 7.2.punktu un izsakot akta 7.2.2.punktu šādā redakcijā: „/pers. F/, kurš nelaimes gadījuma notikuma dienā bija norīkots par brigadieri, pieļāva, ka /pers. D/ darba vietā atrodas un veic darba pienākumus stiprā alkohola reibumā (4,32 promiles). 2015.gada 29.janvāra AS /Nosaukums A/ rīkojuma Nr.26-PN 2.4.apakšpunktā ir noteikts, ka brigadierim ir papildu pienākums operatīvi ziņot par darba disciplīnas un iekšējās kārtības noteikumu neievērošanas gadījumiem."

Pieteikumā norādīti šādi argumenti.

[3.1] Pārsūdzētajā lēmumā norādīts, ka no lietā esošajiem materiāliem secināms, ka traumu /pers. D/ guva kritiena rezultātā, bet nav iespējams noteikt, vai kritiens notika, /pers. D/ atrodoties uz kāpnēm, no kāda augstuma /pers. D/ nokrita, kā arī nav iespējams konstatēt, vai /pers. D/ kritiena brīdī bija nokāpis no kāpnēm.

Līdz ar to secināms, ka lietā nav pierādījumu tam, ka /pers. D/ nokrita tādēļ, ka nebija apmācīts koku zaru zāģēšanā, kā arī nav pierādīti /pers. D/ kritiena apstākļi.

[3.2] Akta 6.3.2.punktā nav noteikts, kādu tieši apmācību /pers. D/ nebija saņēmis.

[3.3] AS /Nosaukums A/ specializētā automobiļa vadītāja amata aprakstā un kontaktkabeļu tīkla elektromontiera amata aprakstā nav noteikti pienākumi zāģēt koku zarus vai veikt citus darbus, lai nodrošinātu zaru neķeršanos aiz tramvaju vagoniem, tramvaju sliežu ceļam pieguļošās teritorijas sakopšanu, attīrīšanu vai tamlīdzīgus darbus.

Koku zaru, kas traucē tramvaju kustībai, nozāģēšanu pēc AS /Nosaukums A/ rakstiska lūguma veic Daugavpils pilsētas pašvaldības iestāde „/Nosaukums B/". Ņemot vērā to, ka brigadieris /pers. F/ par koka zariem nebija informējis nevienu, bet patstāvīgi organizēja darbus savas brigādes sastāvā, vēstuli Daugavpils pilsētas pašvaldības iestādei „/Nosaukums B/" AS /Nosaukums A/ nav rakstījusi.

/pers. D/ nebija veikta apmācība koku zaru zāģēšanā ar rokas zāģi, jo tas nebija nepieciešams, tā kā koku zaru zāģēšana neietilpst specializētā automobiļa vadītāja vai kontaktkabeļu tīkla elektromontiera amata pienākumos.

[3.4] Esot 4,32 promiļu alkohola reibuma stāvoklī, ir pilnīgi iespējams kritiens, arī atrodoties uz līdzenas pamatnes, un nav pierādāms fakts, ka apmācība koku zaru zāģēšanā būtu kaut ko mainījusi.

[3.5] Alkohola ietekmes pārbaudes kārtība ir dokuments, kas nosaka terapijas māsu un darba aizsardzības vecākā speciālista rīcību, veicot darbinieku pārbaudes. Šis dokuments nosaka rīcību, kā jārīkojas alkohola pārbaudes veicošajiem darbiniekiem, nevis visu uzņēmuma darbinieku rīcību. Tādēļ pieteicēja arī nav iepazīstinājusi visus uzņēmuma darbiniekus ar šo dokumentu.

[3.6] AS /Nosaukums A/ tiek nodarbināti vairāk nekā 560 darbinieki, līdz ar to fiziski nav iespējams pārbaudīt katru darbinieku, lai noskaidrotu, vai darbinieks darba vietā un darba laikā neatrodas alkohola reibumā.

[3.7] Pārsūdzētajā lēmumā nepamatoti noteikts, ka AS /Nosaukums A/ nav veikusi pietiekamu Darba kārtības noteikumu izpildes kontroli, pieļaujot, ka darbinieks alkohola reibumā veic darba pienākumus. Saskaņā ar 2015.gada 29.janvāra AS /Nosaukums A/ rīkojuma Nr.26-PN 2.4.apakšpunktu brigadierim ir pienākums operatīvi ziņot par darba disciplīnas neievērošanas gadījumu. Atrašanās darba vietā alkohola reibuma stāvoklī ir darba disciplīnas neievērošanas gadījums, par kuru brigadierim vajadzēja informēt tiešo vadītāju.

[4] Valsts darba inspekcija (turpmāk arī atbildētāja) rakstveida paskaidrojumā pieteikumu neatzīst, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādīto, un lūdz tiesu to noraidīt. Papildus paskaidroja, ka Valsts darba inspekcija, izmeklējot nelaimes gadījumu darbā, vērtēja, vai pieteicēja kā darba devējs ir izpildījusi Darba aizsardzības likumā un uz tā pamata izdotajos normatīvajos aktos noteiktos pienākumus. Pieņemot pārsūdzēto lēmumu, Valsts darba inspekcija ir ievērojusi tiesību principus, vērtējusi pieteicējas argumentus, lietā esošos dokumentus un lietas apstākļus.

[5] 2017.gada 24.janvārī tiesā saņemts trešās personas /pers. D/ pārstāves rakstveida viedoklis par pieteikumu, kurā norādīts, ka AS /Nosaukums A/ pieteikums nav pamatots. Trešās personas pārstāve nepiekrita pieteicējas argumentam, ka lietā nav pierādījumu tam, ka /pers. D/ nokrita tādēļ, ka nebija apmācīts koku zaru zāģēšanā un, ka nav pierādīti /pers. D/ kritiena apstākļi. /pers. F/ ir sniedzis paskaidrojumu, ka labi dzirdēja, ka /pers. D/ nokrita tieši no kāpnēm. Attiecībā uz pieteicējas argumentu, ka pieteicējai nebija nepieciešams apmācīt /pers. D/ koku zaru zāģēšanā ar rokas zāģi, jo koku zaru zāģēšana neietilpst specializētā automobiļa vadītāja vai kontaktkabeļu tīkla elektromontiera amata pienākumos, norādīja, ka /pers. D/, veicot zaru zāģēšanu, pildīja tiešā vadītāja uzdotos pienākumus. Turklāt šādu darbu trešā persona veica regulāri, līdz ar to pieteicējai bija pienākums apmācīt viņu koku zaru zāģēšanā. Tāpat trešās personas pārstāve nepiekrita tam, ka akta 7.2.2.punkts izsakāms jaunā redakcijā, norādot, ka nav pamatoti un lietas faktiskajiem apstākļiem neatbilstoši norādīt, ka /pers. F/ pieļāva, ka /pers. D/ darba vietā atrodas un veic darba pienākumus stiprā alkohola reibumā (4,32 promiles). Nevienā paskaidrojumā /pers. F/ nav minējis, ka /pers. D/ darba izpildes laikā būtu atradies alkohola reibuma stāvoklī.

[6] Tiesas sēdē pieteicējas pārstāvji pieteikumu uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata. Papildus paskaidroja, ka konkrētajā situācijā /pers. F/ brigādei nebija jāiesaistās zaru griešanā, jo tā nebija avārijas situācija. Akta 7.2.punkts jāsvītro, jo /pers. D/ notikuma vietā veica darbu, kas viņam nebija jāveic un tas nav viņa amata aprakstā. Tāpēc pieteicējai /pers. D/ šim darbam nebija jāapmāca. Pieteicēja nevar apmācīt katru darbinieku visām dzīves

situācijām, kas varētu noderēt. /pers. F/ kā brigadierim vajadzēja ziņot savam tiešajam priekšniekam /pers. G/ un kādam no uzņēmuma vadības, ka darbinieks ir tik lielā alkohola reibumā. Pie tam /pers. D/ ir specializētā automobiļa vadītājs un, ja būtu radusies avārijas situācija un uz notikuma vietu būtu jāizbrauc divām avārijas automašīnām, tad, iespējams, /pers. D/ tādā alkohola reibumā būtu sēdies pie operatīvā transportlīdzekļa stūres. Brigadierim ir tiesības tādu darbinieku nepielaist pie darba veikšanas.

Atbildētājas pārstāve tiesas sēdē pieteikumam nepiekrita, atsaucoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem. Papildus paskaidroja, ka nepiekrīt, ka vajadzētu veikt grozījumus un izteikt citā redakcijā akta 6.3.2.punktu, jo no /pers. D/ darba līguma izriet, ka viņš ir specializēta automobiļa vadītājs, papildus darbs viņam ir elektromontiera pienākumu veikšana, kā arī līgumā ir norādīts, ka viņam var uzdot veikt arī citus darbus. Lai /pers. D/ šajā gadījumā varētu veikt zaru zāģēšanu, viņu attiecīgi bija jāapmāca. No lietā esošajiem materiāliem un pieteicējas apstrīdēšanas iesnieguma ir secināms, ka /pers. D/ nebija apmācīts veikt darbu, kas tika veikts nelaimes gadījuma brīdī. Tāpēc ir secināms, ka pieteicēja, pieļaujot, ka zaru zāģēšanu veic neapmācīts darbinieks, ir pārkāpusi Darba aizsardzības likuma 14.pantu. /pers. F/ paskaidrojumā norādīja, ka nav informēts par to, ka uzņēmumam ir noslēgta vienošanās ar Komunālās saimniecības pārvaldi par zaru zāģēšanu. Kā arī norādīja, ka zaru zāģēšanu viņi ir veikuši arī iepriekš. Līdz ar to brigadieris ir rīkojies atbilstoši Darba kārtības noteikumos un Ievadinstrukcijā norādītajam, pakļāvies dispečera rīkojumiem. /pers. F/ ir rīkojies atbilstoši iekšējiem normatīvajiem aktiem, tāpēc ir nepamatots apgalvojums, ka /pers. D/ patvaļīgi veica darba pienākumus. /pers. D/, veicot koka zaru zāģēšanu, ir pildījis sava tiešā vadītāja uzdotos pienākumus un nedrīkstēja atteikties no tā, ko saka brigadieris. Lai veiktu šos pienākumus, darbiniekam bija jābūt apmācītam. Ja brigadieris ir pieļāvis, ka darbinieks darba vietā atrodas alkohola reibumā un veic darba pienākumus, tad pieteicēja nav veikusi pietiekošu kontroli, lai darbinieki neveiktu darba pienākumus alkohola reibumā.

Trešās personas pārstāve tiesas sēdē paskaidroja, ja darbinieki būtu apmācīti koku zaru zāģēšanai, tad viņiem būtu izskaidrots, kā pareizi jārīkojas visā šajā procesā. Ja /pers. F/ turpinātu turēt kāpnes līdz brīdim, kamēr /pers. D/ no tām nokāptu, tad, iespējams, šis nelaimes gadījums nebūtu noticis. Uzskata, ka apmācība ir ļoti būtiska un svarīga, jo varētu novērst traumas gūšanas risku.

Motīvu daļa

[7] Pārbaudījusi lietas materiālus, uzklausījusi lietas dalībnieku paskaidrojumus, izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[8] Lietā nav strīda, ka 2016.gada 3.janvārī notika nelaimes gadījums darbā, /adrese/, kur tika veikta koka zaru zāģēšana, kā rezultātā specializētā automobiļa vadītājs /pers. D/ guva sasitumu pēc kritiena no augstuma vai pakrītot (vertikālā kustība).

Nelaimes gadījuma darbā izmeklēšanas mērķis ir iespējami ticami noskaidrot apstākļus un bīstamās situācijas, kas ļāvušas tiem īstenoties nelaimes gadījumā, lai, zinot faktus, varētu sākt noskaidrot nelaimes gadījuma cēloņus. Tas savukārt ir nepieciešams, lai novērstu līdzīgu nelaimes gadījumu atkārtošanos un izmantotu iegūto pieredzi preventīvo pasākumu uzlabošanai (*sk. Darba drošība. Labklājības ministrija. 47.-55.lpp.*). Izmeklēšanā konstatētās ziņas (par nelaimes gadījumu, tā apstākļiem un cēloņiem, par cietušo, darba devēju), kā arī slēdziens par to, vai nelaimes gadījums ir vai nav darba vides faktoru iedarbības rezultāts, tiek atspoguļoti aktā par nelaimes gadījumu darbā. Vienlaikus akta būtība nav noteikt iesaistīto personu vainas pakāpi (*sk. Ministru kabineta noteikumu projekta „Nelaimes gadījumu darbā izmeklēšanas un uzskaites kārtība" anotāciju, Augstākās tiesas 2009.gada 9.novembra lēmuma lietā Nr.SKA-639/2009 6.punktu*).

Akts kā minēto ziņu apkopojums tiek izmantots, lai analizētu darba drošības jautājumus, noteiktu nelaimes gadījuma cēloņus un novērstu tos, uzskaitītu nelaimes gadījumus, kā arī nodrošinātu nelaimes gadījumā cietušās personas tiesības uz sociālās apdrošināšanas maksājumiem (akts, kurā konstatēts, ka nelaimes gadījums ir darba vides faktoru iedarbības rezultāts, ir viens no priekšnoteikumiem, lai cietušajam izmaksātu apdrošināšanas atlīdzību (*sk. Augstākās tiesas 2009.gada 9.novembra lēmuma lietā Nr.SKA-639/2009 6. un 10.punktu*).

Pieteicēja iebilst pret pārsūdzētajā lēmumā akta 6.3.2., 7.2.2.punktā veiktajiem grozījumiem un akta 7.2.punkta jauno redakciju. Tādējādi tiesai jāpārbauda, vai atbildētāja pamatoti ir izdarījusi grozījumus akta 6.3.2. un 7.2.2.punktā un akta 7.2.punktu izteikusi jaunā redakcijā, izvērtējot pieteicējas paustos argumentus.

[9] Darba kārtības noteikumu (apstiprināti 2015.gada 15.jūnijā) 5.1.apakšpunktā noteikts, ka darbiniekam laikā un precīzi ir jāizpilda darba devēja rīkojumi, savlaicīgi un kvalitatīvi jāizpilda darba līgumā un amata aprakstā noteiktie pienākumi (*lietas 1.sējuma 114.lapa*).

Ievadinstrukcijas (apstiprināta 2011.gada 3.janvārī) V daļas „Uzņēmuma iekšējās kārtības noteikumu pamatprasības" 1.punktā noteikts, ka darbiniekam ir pienākums veikt visus tos pienākumus, kas paredzēti viņa darba līgumā, darba devēja izsniegtajā norīkojumā un darba uzdevumā, darba devēja rakstiskajos un mutiskajos rīkojumos un norādījumos, amata aprakstā, darba devēja lokālajās instrukcijās, nolikumos un noteikumos, kas papildus reglamentē darbinieka pienākumus un kas ietilpst darbinieka kompetencē, saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu, un ar kuriem darbinieks ir iepazīstināts, parakstot šo darba līgumu, 16.punktā noteikts, ka darbiniekam ir pienākums izpildīt augstāka ranga vadītāja rīkojumus un norādījumus jautājumos, kas saistīti ar darbinieka darba pienākumu izpildi, paziņojot par to savam tiešajam priekšniekam un 22.punktā noteikts, ka, ņemot vērā uzņēmuma darba specifiku, visiem uzņēmuma darbiniekiem neatkarīgi no viņu pakļautības ir saistoši kustības dienesta dispečeru un ESD elektrotīklu maiņas vecākā prasības un rīkojumi, ko viņi dod, pildot amata pienākumus (*lietas 1.sējuma 127., 128.lapa*).

Ar pieteicējas 2015.gada 29.janvāra rīkojumu Nr.26-PN /pers. F/ no 2015.gada 1.janvāra nozīmēts par brigadieri (rīkojuma 1.8.apakšpunkts). Rīkojuma 2.punktā noteikti papildus pienākumi, kas jāveic brigadieriem un kas nav iekļauti viņu amata aprakstos. Saskaņā ar rīkojuma 2.1.apakšpunktu brigadieriem ir pienākums organizēt un vadīt brigādes locekļus ražošanas uzdevumu izpildei (*lietas 1.sējuma 150.-151.lapa*).

Izvērtējot minēto pieteicējas iekšējo normatīvo regulējumu, tiesa secina, ka brigadierim /pers. F/ ir saistošas kustības dienesta dispečera prasības un rīkojumi, savukārt brigādes locekļi pilda brigadiera uzdotos pienākumus. Atbildētāja pamatoti konstatējusi, ka /pers. F/, dodoties pildīt tramvaju dispečera norādījumus, ir rīkojies atbilstoši pieteicējas iekšējiem normatīvajiem aktiem, savukārt /pers. D/, veicot koka zaru zāģēšanu, ir pildījis tiešā vadītāja uzdotos pienākumus. Līdz ar to nav pamata uzskatam, ka /pers. D/ darbu veica patvaļīgi.

[10] Lietā nav strīda, ka saskaņā ar 2008.gada 1.jūlija darba līgumu Nr.39/2008 un 2010.gada 1.septembra vienošanos par grozījumiem darba līgumā /pers. D/ ir pieņemts darbā par specializētā automobiļa vadītāju. Izvērtējot minēto darba līgumu, tiesa konstatē, ka darba līguma 2.1.1.apakšpunktā noteikts, ka /pers. D/ pamatdarbā vada un apkalpo automobiļus saskaņā ar amata aprakstu, 2.1.2.apakšpunktā noteikts, ka profesiju apvienošanas kārtībā /pers. D/ ir pienākums veikt elektromontiera darba pienākumus. Savukārt līguma 2.2.apakšpunktā noteikts,

ka /pers. D/ ir pienākums veikt papilduzdevumus saskaņā ar energosistēmu tehniķa rīkojumiem (*lietas 1.sējuma 52.-53., 56.lapa*).

/pers. F/ 2016.gada 24.janvārī sniedzis paskaidrojumu, kurā norādīja, ka, veicot darbu kontaktkabeļu tīklos, maiņas vecākā (brigadiera) pienākumos ietilpst darbu izpilde, vispārējā uzraudzība un norādījumi, radušos tehnisko problēmu risināšana. Elektromontiera pienākumos ietilpst izpildīt darbus pēc brigadiera norādījumiem, autovadītāja pienākumos ietilpst specializētā automobiļa vadīšana un palīdzības sniegšana darbu izpildes gaitā. Citos avārijas izsaukumos un darbos ārpus kontaktkabeļu tīkliem katrs izpilda konkrēti nepieciešamos darbus brigadiera vispārējā vadībā (*lietas 1.sējuma 164., 168.lapa*).

No minētā secināms, ka /pers. D/ papildus specializētā automobiļa vadītāja un elektromontiera darbam varēja uzdot veikt arī citus darbus brigadiera vispārējā vadībā.

2016.gada 22.marta paskaidrojumā /pers. F/ paskaidrojis, ka dežurējošās mašīnas darba komplektā glabājas rokas zāģis, kas tiek izmantots, lai novērstu avārijas situācijas. Par to, ka koku zaru zāģēšanu veic tikai Daugavpils pilsētas pašvaldības iestāde „Komunālās saimniecības pārvalde", viņš nav zinājis. Koku zarus viņi ir zāģējuši vienmēr, bet lielos kokus – speciālais dienests. Tāpat /pers. F/ paskaidroja, ka viņam ir jāpilda tramvaju dispečera dotie rīkojumi, jo dispečers ir viņa tiešais vadītājs. /pers. F/ nav pienākums ziņot par izbraukumu nevienam no vadības. Izbraukumi notiek neatkarīgi no tā vai ir darba diena, brīvdiena vai svētku diena. Brigāde sastāv no autovadītāja, elektromontiera un maiņas vecākā (brigadiera). Dežūru laikā brīvdienās brigadieris brigādes locekļiem uzdod veikt darbus tikai avārijas situāciju novēršanai pēc dispečera izsaukuma vai izpilda darbu pēc vadības rīkojuma. Nav nozīmes, vai tā ir darba diena vai brīvdiena (*lietas 1.sējuma 243.-244.lapa*).

No minētā tiesa secina, ka brigāde koku zaru zāģēšanas darbus veica regulāri un energosistēmu tehniķim /pers. G/, kurš ir brigādes tiešais vadītājs, bija zināms vai arī vajadzēja zināt, ka brigāde šādus darbus veic.

Saskaņā ar Darba aizsardzības likuma 14.panta pirmo daļu darba devējs nodrošina, lai ikviens nodarbinātais saņemtu instruktāžu un tiktu apmācīts darba aizsardzības jomā, kas tieši attiecas uz viņa darba vietu un darba veikšanu. Šādu instruktāžu un apmācību veic, uzsākot darbu, mainoties darba raksturam vai darba apstākļiem, ieviešot jaunu vai mainot iepriekšējo darba aprīkojumu un ieviešot jaunu tehnoloģiju. Nodarbināto instruktāžu un apmācību pielāgo darba vides riska pārmaiņām un periodiski atkārto.

Tā kā trešā persona nelaimes gadījuma brīdī ir veikusi koku zaru zāģēšanas darbus, tad attiecīgi pieteicējai bija jānodrošina, lai viņš saņemtu instruktāžu un tiktu apmācīts darba aizsardzības jomā, kas tieši attiecas uz koku zaru zāģēšanas darba veikšanu.

Līdz ar to nav pamatots pieteicējas arguments, ka trešajai personai nebija jābūt apmācītai koku zaru zāģēšanā, jo tas neietilpst specializētā automobiļa vadītāja un elektromontiera darba pienākumos. Izskatāmajā gadījumā nav izšķirošanas nozīmes apstāklim, no kāda augstuma trešā persona nokrita, jo nelaimes gadījums notika brīdī, kad /pers. D/ veica darbus, kuru veikšanai nebija apmācīts.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst par pamatotu atbildētājas lēmumu grozīt akta 6.3.2.punktu, papildinot to ar vārdiem „iesaistot koku zaru zāģēšanā neapmācītu darbinieku" un 7.2.punktu izsakot jaunā redakcijā.

[11] Lietā nepastāv strīds, ka trešā persona nelaimes gadījuma brīdī atradās stiprā alkohola reibuma stāvoklī. Proti, trešajai personai ir konstatēts alkohola saturs asinīs 4,32 promiles, ko apstiprina 2016.gada 3.janvāra izmeklēšanas rezultātu pārskats Nr.16:0000726.

Kā noskaidrots iepriekš, darbi, kurus veicot notika nelaimes gadījums darbā, bija koka zaru zāģēšanas darbi augstumā.

Pieteicēja neapstrīd aktā konstatēto, ka brigadieris /pers. F/ pieļāva, ka /pers. D/ darba vietā atrodas un veic darba pienākumus stiprā alkohola reibuma stāvoklī. Pieteicēja nepiekrīt tam, ka pieteicēja nav nodrošinājusi pietiekamu Darba kārtības noteikumu izpildes kontroli, pieļaujot, ka darbinieks alkohola reibumā veic darbu.

Darba likums regulē atrašanos darbā alkohola reibuma stāvoklī. Tas nosaka tiesības darba devējiem piemērot darbiniekiem disciplinārsodu. Atbilstoši Darba likuma 58.panta trešajai daļai darba devējam ir tiesības atstādināt darbinieku no darba, ja šis darbinieks, veicot darbu vai arī atrodoties darba vietā, ir alkohola, narkotiku vai toksiska reibuma stāvoklī, kā arī citos gadījumos, kad darbinieka neatstādināšana no darba var kaitēt viņa paša vai trešo personu drošībai un veselībai, kā arī darba devēja vai trešo personu pamatotām interesēm.

Saskaņā ar pieteicējas Darba kārtības noteikumu (apstiprināti 2015.gada 15.jūnijā) 4.10.punktu, ja darba devējam ir pamatotas aizdomas par darbinieka atrašanos darba vietā alkohola, narkotiku vai toksiskā reibuma stāvoklī, darba devējam ir tiesības atstādināt darbinieku no darba (*lietas 1.sējuma 112.lapa*).

No minētā izriet, ka darba devējam ir ne tikai tiesības, bet arī pienākums nodrošināt darbinieka atstādināšanu no darba, ja viņa atrašanās darba vietā alkohola reibuma stāvoklī, neievērojot darba disciplīnas noteikumus, var kaitēt viņa paša vai trešo personu drošībai un veselībai.

Tiesa kritiski vērtē /pers. F/ paskaidrojumu, ka /pers. D/ uzvedās adekvāti, ka alkohola reibuma pazīmes nemanīja, jo, tiesas ieskatā, 4,32 promiļu reibuma stāvokli nevar nepamanīt. Iespējams, /pers. F/ sniedz šādu paskaidrojumu, lai izvairītos no atbildības par to, ka pieļāva, ka /pers. D/, būdams stiprā alkohola reibumā, augstumā veica koka zaru zāģēšanu.

Tiesas ieskatā pat neliela alkohola deva cilvēka organismā izraisa tādus simptomus, kā koordinācijas zudumu, nestabilitāti stāvot vai staigājot, pazeminātu uzmanību un spriestspēju. Tāpēc alkohola lietošana pastiprina traumu iestāšanās risku un tas var būt viens no nelaimes gadījuma cēloņiem.

A S /Nosaukums A/ 2015.gada 29.janvāra rīkojuma Nr.26-PN 2.4.apakšpunktā noteikts, ka brigadierim ir papildus pienākums operatīvi ziņot par darba disciplīnas un iekšējās kārtības noteikumu neievērošanas gadījumiem brigādē (*lietas 1.sējuma 151.lapa*).

Tiesas ieskatā aktā pamatoti konstatēts, ka /pers. F/ ir pieļāvis, ka /pers. D/ stiprā alkohola reibumā veic darba pienākumus, taču apstāklis, ka brigadieris atbilstoši rīkojumā noteiktajam nav ziņojis par darba disciplīnas pārkāpumu, konkrētajā gadījumā neizslēdz pieteicējas atbildību attiecībā uz darba kārtības noteikumu ievērošanu.

Izvērtējot Darba kārtības noteikumus, tiesa secina, ka tajos nav noteikta tiešā vadītāja, maiņas brigadiera vai cita nodarbinātā rīcība situācijās, kad ir aizdomas par cita nodarbinātā atrašanos alkohola reibumā darba vietā (*lietas 1.sējuma 104.-119.lapa, 2.sējuma 21.-33.lapa*). Arī Alkohola ietekmes pārbaudes kārtībā nav noteikta tiešā vadītāja, maiņas brigadiera vai cita nodarbinātā rīcība šādās situācijās (*lietas 1.sējuma 153.-154.lapa*). Lietā nav informācijas par to, ka /pers. F/, /pers. G/ un /pers. D/ būtu iepazīstināti ar Darba kārtības noteikumiem, kas apstiprināti 2015.gada 15.jūnijā, lietā ir tikai informācija, ka /pers. F/ 2011.gada 8.februārī, /pers. G/ 2011.gada 7.februārī un /pers. D/ 2011.gada 5.februārī ir iepazīstināti ar akciju sabiedrības /Nosaukums C/ darba kārtības noteikumiem, kas apstiprināti 2011.gada 31.janvārī (*lietas 2.sējuma 34.lapa*).

Var piekrist pieteicējas iebildumam, ka alkohola ietekmes pārbaudes kārtība ir dokuments, kas nosaka terapijas māsu un darba aizsardzības vecākā speciālista rīcību, veicot darbinieku pārbaudes, un kā jārīkojas alkohola pārbaudes veicošajiem darbiniekiem. Taču ne Darba kārtības noteikumos, ne minētajā dokumentā nav noteikta kārtība, kā jārīkojas tiešajam vadītājam, maiņas brigadierim vai jebkuram citam uzņēmumā nodarbinātajam situācijā, kad ir pamatotas aizdomas, ka kāds no darbiniekiem atrodas alkohola reibuma stāvoklī, līdz ar to atbildētāja pamatoti ir atzinusi, ka pieteicēja nav nodrošinājusi kārtību un pietiekamu kontroli, lai nepieļautu situācijas, kad darbinieks alkohola reibumā veic darba pienākumus. Vienlaikus tiesa norāda, ja pieteicēja apstiprina jaunus Darba kārtības noteikumus, tad attiecīgi ar tiem arī ir jāiepazīstina darbinieki, arī gadījumos, ja jaunie noteikumi būtiski neatšķiras no iepriekšējiem darba kārtības noteikumiem.

Tā kā trešā persona, neievērojot darba disciplīnas noteikumus, ir veikusi darbu atrodoties alkohola reibuma stāvoklī, tiesa secina, ka pieteicēja nav nodrošinājusi pietiekamu iekšējo darba kārtības noteikumu ievērošanu. Līdz ar to nav pamata grozīt pārsūdzētajā lēmumā izteikto akta 7.2.2.punkta redakciju.

[12] Apkopojot visu spriedumā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka pārsūdzētais lēmums ir tiesisks un pamatots, bet A S /Nosaukums A/ pieteikums ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 246.-251., 289.pantu, 290.panta pirmo daļu, 291.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda:

noraidīt akciju sabiedrības /Nosaukums A/ pieteikumu par Valsts darba inspekcijas 2016.gada 16.novembra lēmuma Nr.2016-05-04/34(2016-05-04/90)-2016-05-05/437 grozīšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rēzeknes tiesu namā.

Tiesnese Solvita Pujāte